

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ
ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

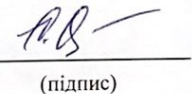
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

**на тему: «Міжнародний ринок FinTech: механізми формування і
тенденції розвитку»**

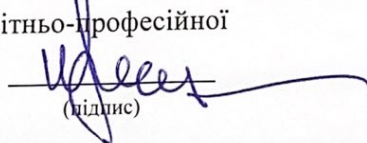
Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, ФМФ-22-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітня програма «Фінансові технології»

(підпис)

Каневського Романа Віталійовича
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник
(підпис)

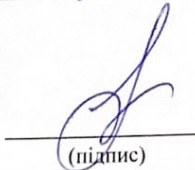
Онишко Світлана Василівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник освітньо-професійної
програми
(підпис)

Корнеєв Володимир Вікторович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту рішенням кафедри публічних фінансів
протокол від «15» 01 2024 № 9

Завідувач
кафедри

(підпис)

Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 7 18.01.2024р. Букорєва В.В.
(дата) (підпис відповідальної особи)

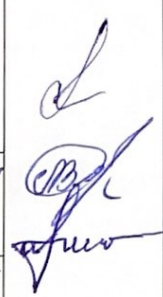
Результати перевірки 15.01.2024 08-
по захисту (до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 05.02.2024 В.В.
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Тришостка Л.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:
[підпис] Бреславська О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] Корнєв В.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] Дуденко Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

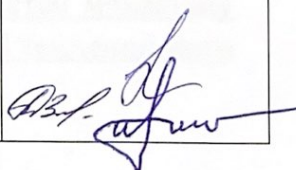
БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30		Доповість 0-10 10	
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10		Розробка кейс-матеріалу 0-5 5	
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедри терміни	від 0 до 5		Значення 0-5 25	
4. Рецензент	від 0 до 5		Відомості 0-10 4	
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50		44	

Загальна кількість балів від 0 до 100 94

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - 44 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
94	A	5	08.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет Фінансів та цифрових технологій

Кафедра Фінансових ринків та технологій

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінансові технології»

Затверджую

завідувач кафедри фінансових
ринків та технологій

О. Ю. КОВАЛЕНКО
« 15 » листопада 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)

здобувачу вищої освіти

Каневському Роману Віталійовичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

«Міжнародний ринок FinTech: механізми формування і тенденції розвитку»

Затверджена наказом ректора від 15.11.2022 р. №1208

2. Строк здачі закінченої роботи 04.12.2023р.

3. Мета роботи з'ясувати теоретичні засади і проаналізувати стан механізму формування фінансових технологій та визначити на цій основі тенденції його розвитку на міжнародному і вітчизняному ринках

Об'єкт дослідження інформація та сучасні дані щодо FinTech.

Предмет дослідження теоретичні та прикладні засади механізму формування та тенденцій розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Орієнтовна база дослідження міжнародний ринок FinTech.

4. Вихідні дані до роботи законодавчо-нормативні акти, офіційні джерела статистики, наукова періодика, монографічні джерела, Інтернет - ресурси тощо.

5. Перелік графічного матеріалу 6 таблиць, 7 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

1.1. Сутність, історія становлення міжнародного ринку FinTech та класифікація FinTech-послуг

1.2. Механізм формування міжнародного ринку FinTech

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

2.1 Аналіз функціонування міжнародного ринку FinTech

2.2 Дослідження особливостей впровадження FinTech-послуг в Україні

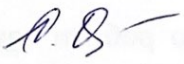
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	29.09.2023 р.	29.09.2023р
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку	31.10.2023 р.	31.10.2023р
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12.- 22.12.2023	22.12.2023р
4	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	01.11 - 04.12.2023	01.12.2023р
5	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	27.12.2023	27.12.2023р
6	Рецензування кваліфікаційної роботи	15.01.2023 р.	15.01.2023р
7	Захист кваліфікаційної роботи	01.02 - 09.02.2024	05.02.2024

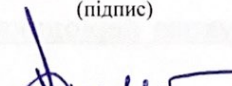
8. Дата видачі завдання «15» 11. 2022 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис)

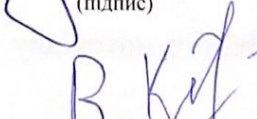
Онишко С. В.
(прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Корнєєв В. В.
(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Каневський Р. В.
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Міжнародний ринок FinTech: механізми формування і тенденції розвитку

Назва випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Мета роботи полягає в тому, щоб з'ясувати теоретичні засади і проаналізувати стан механізму формування фінансових технологій та визначити на цій основі тенденції його розвитку на міжнародному і вітчизняному ринках.

Завданнями роботи є: з'ясувати теоретичні засади формування і функціонування ринку фінансових технологій; дослідити тенденції розвитку фінтех на міжнародному ринку; проаналізувати стан застосування фінансових технологій в Україні; визначити можливі тенденції розвитку фінансових технологій на міжнародному і вітчизняному ринках.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади механізму формування та тенденцій розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Об'єктом дослідження є інформація та сучасні дані щодо FinTech.

Базою дослідження виступає аналіз широкого спектру наукових праць вітчизняних та міжнародних авторів, спрямованих на дослідження та вивчення різних аспектів FinTech.

За результатами дослідження сформульовані висновки: визначено актуальні технологічні тенденції у галузі, проведено аналіз ефективності впроваджених фінансових технологій на міжнародному та внутрішньому рівнях, розглянуто важливість регулювання в сфері FinTech та висловлені рекомендації щодо створення гнучкої системи.

Одержані результати можуть бути використані для формування обґрунтованих висновків та рекомендацій з покращення ефективності та інноваційності в галузі FinTech. Аналіз творів авторів та законодавчих актів надасть не лише ретельне уявлення про механізми формування фінансових технологій, але й дозволить розглянути можливості їх впровадження в українському контексті.

Кваліфікаційна робота містить 52 сторінок, 6 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел 46 найменувань.

Ключові слова: FinTech, міжнародний ринок, платіжні системи, криптовалюта, тенденції розвитку, банківська система.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2023

Рік захисту роботи 2024

ANNOTATION

International FinTech Market: Formation Mechanisms and Development Trends

Title of the graduation qualification (thesis) work.

The aim of the work is to elucidate the theoretical foundations and analyze the state of the mechanism for shaping financial technologies, and based on this, identify trends in its development on both international and domestic markets.

The tasks of the work include: clarifying the theoretical foundations of the formation and functioning of the financial technology market; investigating the development trends of FinTech on the international market; analyzing the state of the application of financial technologies in Ukraine; identifying possible trends in the development of financial technologies on both international and domestic markets.

The subject of the research is the theoretical and applied principles of the mechanism for shaping and trends in the development of financial technologies on the international market.

The object of the research is information and contemporary data regarding FinTech.

The research is based on the analysis of a wide range of scientific works by domestic and international authors, aimed at studying various aspects of FinTech.

The findings of the research have led to conclusions: current technological trends in the industry have been identified, an analysis of the effectiveness of implemented financial technologies at both international and domestic levels has been conducted, the importance of regulation in the FinTech sphere has been considered, and recommendations for creating a flexible system have been articulated.

The obtained results can be utilized to formulate well-founded conclusions and recommendations for enhancing efficiency and fostering innovation in the FinTech industry. The analysis of authors' works and legislative acts will provide not only a thorough understanding of the mechanisms of forming financial technologies but also allow for considering the possibilities of their implementation in the Ukrainian context.

The qualification paper comprises 52 pages, featuring 6 tables, 7 figures, and a bibliography of 46 sources.

Keywords: FinTech, international market, payment systems, cryptocurrency, development trends, banking system.

Year of completion of the qualification paper: 2023.

Year of defense of the paper: 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH	12
1.1. Сутність, історія становлення міжнародного ринку FinTech та класифікація FinTech-послуг	12
1.2. Механізм формування міжнародного ринку FinTech.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH.....	20
2.1. Аналіз функціонування міжнародного ринку FinTech	20
2.2. Дослідження особливостей впровадження FinTech-послуг в Україні	26
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH.....	41
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що появлення нових цифрових інфраструктур, розвиток технологій обчислювальної техніки та цифрових комунікацій відкривають нові можливості в галузі інформаційних технологій. Їх впровадження у соціально-політичне та економічне життя суспільства формує нову систему міжнародної економіки – цифрову.

Розвиток цифрової економіки як стимулюючого чинника створення нової структури національної економіки сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку і розглядається як одне з пріоритетних державних завдань. Диджиталізація означає перетворення інформації з аналогових форматів в цифрові.

Фінтех чи фінансові технології можна розуміти як трансформацію інноваційної діяльності у сфері фінансових послуг із використанням сучасних технологій, які можуть задовольнити потреби клієнтів із використанням автоматизації.

Однак окремі компанії не мають можливості сконцентрувати свої зусилля на інноваційних розробках, оскільки мають високу концентрацію в галузі та обмеження регулятора. Перевага використання фінансових технологій у тому, що вони не мають обтяження застарілих систем чи процесів.

В даний час фінансові технології стають популярними не тільки серед розробників програмного забезпечення та фінансистів, а й у звичайних користувачів. Фізична присутність клієнта стає необов'язковою, всі послуги можна отримати, використовуючи Інтернет. І тут учасники фінансового ринку змушені адаптувати наявні продукти.

Крім того, особлива актуальність теми, що розглядається, обумовлюється зростаючою значимістю інформаційних технологій у найближчому

майбутньому, а розвиток фінансового ринку в умовах невизначеності посилює ефекти застосування даних технологій.

Проблеми теорії фінансових технологій, їх місця та ролі в сучасній економіці порушувалися у низці робіт провідних зарубіжних та вітчизняних фахівців у галузі фінансової глобалізації, фінансів, інноваційного менеджменту, фінансових продуктів: О. Вовчак, С. Волосович, Ж. Довгань, В. Коваленко, А. Мазаракі, Н. Подольчак, Т. Савченко, О. Шевченко та інших.

Мета дослідження – з'ясувати теоретичні засади і проаналізувати стан механізму формування фінансових технологій та визначити на цій основі тенденції його розвитку на міжнародному і вітчизняному ринках.

Завдання дослідження:

- з'ясувати теоретичні засади формування і функціонування ринку фінансових технологій;
- дослідити тенденції розвитку фінтех на міжнародному ринку;
- проаналізувати стан застосування фінансових технологій в Україні;
- визначити можливі тенденції розвитку фінансових технологій на міжнародному і вітчизняному ринках.

Об'єктом дослідження є міжнародний ринок фінансових технологій.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади механізму формування та тенденцій розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Теоретична та методологічна основи дослідження спираються на фундаментальні положення теорії фінансових інновацій, насамперед широко використані поняття фінансових ринків, фінансових послуг, фінансових технологій.

Як методи дослідження застосовувалися такі, як історичний, порівняльно-правовий, монографічний, економіко-статистичний та варіантно-розрахунковий.

Методи дослідження. Методологія дослідження базується на загальнонаукових методах: аналізу та синтезу; системного, логічного та порівняльного аналізу; вибіркового обстеження; економіко-математичного моделювання; графічного методу. Використано довідкові, статистичні та нормативно-правові матеріали з досліджуваної проблеми.

Наукова значимість полягає в розвитку теоретичних основ управління фінансовими технологіями з боку різних суб'єктів фінансового ринку. Результати даної роботи можуть внести певний внесок у розвиток фінансової науки і послужити основою для подальших теоретичних і практичних досліджень ринку FinTech.

Практична значимість: зроблені в роботі висновки і прогнози щодо розвитку фінансового ринку та фінансових технологій можуть бути використані банківськими установами; органами банківського нагляду та державної влади з метою управління банківською діяльністю; підприємствами в сфері ІТ, фінансовими та кредитними установами для ефективного впровадження існуючих фінансових технологій або розробки власних.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

1.1. Сутність, історія становлення міжнародного ринку FinTech та класифікація FinTech-послуг

Сектор фінансових технологій або фінтех (FinTech) – це нова галузь, що швидко розвивається, та виникла на перетині секторів фінансових послуг і нових технологій. Учасники галузі створюють користувач-орієнтовані інноваційні рішення для багатосегментованих ринків фінансових послуг [7].

Йдеться про такі сегменти, як роздрібний та корпоративний банкінг, страхування, брокеридж та ін.

У фінтех-секторі ключову роль відіграють переважно технологічні компанії, які оперативніше інтегрують інновації та швидше додають нові продукти та сервіси, змінюють бізнес-моделі і надають послуги практично всім ринковим сегментам. У таких умовах традиційні учасники змушені пристосовуватися до нових реалій або розробляти нові продукти.

Основоположними піонерами фінтеху є американські технологічні компанії, які зуміли створити сприятливе середовище для розвитку нової галузі завдяки численним інноваційним проектам у Силіконовій долині. Однак сьогодні у цьому секторі конкуренція зростає, і центрами його розвитку стають й інші країни, зокрема Великобританія, Сінгапур та Південна Корея.

Сьогодні вплив на фінансовий ринок надає наступне покоління технологій, які безпосередньо пов'язане з Інтернетом. Як приклади таких технологій можна навести [17, с. 51]:

Мобільні технології – це набір мобільних пристроїв та програм, які використовують бездротовий зв'язок. Інфраструктура мобільного зв'язку швидко розвивається. Географія доступу до мобільного Інтернету

розширюється, а швидкість його роботи зростає. Це сприяє прискоренню розвитку таких мобільних пристроїв, як смартфони, смарт-годинники, смарт-кільця та інші. Рішення стають все більш кросплатформовими та багатофункціональними.

У фінансовому секторі мобільного банкінгу виділений напрямок, який дозволяє управляти банківським рахунком за допомогою мобільних пристроїв, таких як смартфони, планшети, смарт-годинники, стандартно для цього потрібно завантажити спеціальний додаток на мобільний пристрій. Крім того, розробляються спеціальні мобільні пристрої, які сприяють отриманню фінансових послуг та підвищують лояльність цільової аудиторії. Наприклад, платіжні смарткільця, брелки, браслети, фізичні агрегати пластикових карток та інші.

Великі дані – позначення структурованих та неструктурованих даних величезних обсягів, а також технологій їх обробки та використання, методи пошуку необхідної інформації у великих масивах. Джерелами даних виступають різні Інтернет-документи, соціальні мережі, транзакції по банківських картках, радіочастотна ідентифікація, пристрої аудіо- та відеореєстрації та ін. Аналітика великих даних дозволяє фінансовим організаціям виявляти нові споживчі категорії, створювати максимально персоналізовані продукти та ін.

Штучний інтелект – технології, що дозволяють створювати інтелектуальні машини та програми, здатні виконувати творчі функції, які традиційно вважаються прерогативою людини (наприклад, написання музики, літературних творів та ін.). Фінансовим компаніям технології на основі штучного інтелекту дозволяють працювати на випередження і надавати максимально персоналізований сервіс, при цьому скорочуючи витрати.

Технологія цифрових валют. Цифрові валюти є кошти, які мають матеріальне втілення, які можна використовувати як фізичним, так і юридичним особам як повноцінні грошові знаки. Для користування цифровими платіжними

засобами не потрібно відкривати рахунок у традиційному банку, достатньо онлайн-реєстрації у відповідній платіжній системі.

Сьогодні виділяють два типи цифрових валют – електронні-гаманці (наприклад, PayPal, WebMoney, ApplePay та ін.) та криптовалюти (біткоїн, ефіріум, лайткойн та ін.). Але якщо електронні гаманці потрібно поповнювати «традиційними» коштами, то емісія (майнінг), обмін та облік криптовалют заснована на специфічному застосуванні криптографічних алгоритмів (шифрування) [20, с. 7].

При цьому всі криптовалюти базуються на технології блокчейн (або технології розподіленого реєстру) – ланцюжку інформаційних блоків, збудованих у строгій послідовності та за певними правилами. Кожен запис містить інформацію про історію володіння, що ускладнює можливість фальсифікації інформації. У світі спостерігається активне зростання фінтех-проектів на основі технології блокчейну.

Віртуальна та доповнена реальності. Під віртуальною реальністю розуміється створене технічними засобами середовище, що транслюється людині у вигляді її можливостей сприйняття інформації (зір, слух, дотик, нюх та інших). Для створення переконливого комплексу відчуттів комп'ютерний синтез властивостей та реакцій віртуальної реальності реалізується у реальному часі.

Біометричні технології базуються на біометрії, вимірі унікальних характеристик окремо взятої людини. Йдеться про динамічні (поведінкові) та статичні (фізіологічні) характеристики. До поведінкових ознак відносяться голос, жести, хода та ін. До фізіологічних – відбитки пальців, геометрія обличчя, сітківка ока та ін. У фінансовому секторі біометрія використовується в системах ідентифікації та аутентифікації з метою підвищення безпеки транзакцій, що проводяться.

Відбувається розвиток дистанційних каналів продажу та комунікацій. На

тлі активної цифровізації всіх бізнес-процесів стає можливим ефективно обслуговування клієнтів, крім традиційних офісів продажів через [1]:

- контакт-центри;
- офіційні сайти та маркетплейси, мобільні програми, акаунти в соцмережах;
- термінали, інфокіоски, банкомати;
- пересувні офіси;
- віртуальні офіси та ін.

Розвитку цифрових каналів сприяла зміна споживчих поколінь. За даними DimensionData, нове покоління технічно підкованих клієнтів (міленіалі, 1982-2004 рр.р.), воліють спілкуватися в соцмережах або веб-чатах і готові активно користуватися цифровими рішеннями.

1.2. Механізм формування міжнародного ринку FinTech

Технології в фінансах, більш відомі як FinTech, за останнє десятиліття швидко зростають, змінюють ландшафт фінансових послуг та спосіб, яким люди витрачають, інвестують та позичають гроші. Інтернет, який використовує понад 50% дорослого населення світу для оплати рахунків та покупок в Інтернеті, робить FinTech не тільки розвиваючимся ринком, але й усталеною галуззю з величезним потенціалом.

За першу половину 2023 року, галузь залучила рекордні 41,7 млрд доларів, перевищуючи попередній рік. Глобальні інвестиції в FinTech неухильно зростають з 19,9 млрд доларів у 2019 році до 39,4 млрд доларів у 2022 році з CAGR 18,5%. Ця тенденція прискорилося у першій половині 2023 року, коли на 789 угод було інвестовано \$41,7 млрд. доларів [28].

У першій половині року було дві мега угоди вартістю понад 1 млрд. доларів, у тому числі гігантська інвестиція в 14 млрд. доларів в AntFinancial,

філія з платежів китайської AlibabaGroup.

На сучасному ринку глобальної фінансової екосистеми можна відчутися кілька основних тенденцій: об'єднання активів та збільшення розміру угод, поширення фінтех-інфраструктури у світі, зосередження уваги на платіжній інфраструктурі, активне інвестування в блокчейн і технології розподілених реєстрів, збільшення обсягу Insuretech, цифрова трансформація банківських послуг, поєднання інноваційних підприємств з традиційними, нова специфіка традиційних галузей, а також зростання регуляторних вимог до компаній, що працюють у цій сфері.

Нові технологічні системи реалізуються з урахуванням наступних принципів [45]:

- доступність та швидкість роботи (використання Інтернету для надання послуг);
- масштабованість та відкритість (використання Open-API інтерфейсів);
- дистрибутивний характер (використання технологій розподілених реєстрів);
- безпека та захищеність інформації клієнтів (використання технологій валідації, шифрування та криптографії);
- стандартизація (використання токенизації елементів контракту), зберігання даних у хмарних сховищах, аналіз великих обсягів інформації та використання методів машинного навчання.

Ці принципи дозволяють нерегульованим учасникам надавати послуги незалежно від банків, що створює підґрунтя для зростання конкуренції.

Диференціюючи пропоновані на сьогоднішній день фінтех-індустрією рішення, слід виділити напрямки класифікації [39]:

- щодо застосовуваної сфери діяльності – рішення для банківських та небанківських організацій; за технологіями, що використовуються в основі

(розподілені реєстри, хмарні сервіси, BigData);

– за застосовуваними напрямками діяльності. Розглядаючи питання трансформації фінансових послуг, слід зазначити, що їх спектр значно зріс.

Зокрема, до фінтех-сегменту можна віднести:

- 1) продукти, пов'язані із здійсненням платежів – мобільні платежі, електронну комерцію, P2P перекази, альтернативні платіжні інструменти;
- 2) особливо виділяються блокчейн-технології, зокрема – криптовалюти;
- 3) інструменти фінансування, що представляють альтернативу банківським інститутам щодо кредитування – краудфандинг, лендинг, факторинг та щодо інвестиційного бізнесу - інструменти управління активами – управління приватними фінансами, робо-торгівля, управління ризиками;
- 4) технології, які опосередковують надання фінансових послуг – кошти датамайнінгу, маркетплеси;
- 5) сервіси, асоційовані з регулюванням індустрії RegTech (regulatorytechnologies), націлені на забезпечення виконання піднаглядними регуляторними вимогами та SupTech (supervisorytechnologies), що сприяють здійсненню регуляторами наглядових функцій.

Експерти Всесвітнього економічного форуму виділяють шість основних секторів фінансової діяльності, де відбулися найістотніші з технологічної точки зору зміни [46]:

- система платежів та розрахунків (Digitalpayments);
- залучення депозитів та кредитування (depositandlending);
- страхування (insurance); управління інвестиціями (investmentmanagement);
- залучення капіталу (capitalrising) та організація та забезпечення ринкових угод (marketprovisioning).

З усіх fintech технологій на сьогоднішній день найбільш прогресивними, перспективними і сучасними інноваційними технологіями фінансового

нетворкінгу, що швидко розвиваються, серед усіх секторів є [43]:

1. Цифрові платежі (Digitalpayments) – визначаються як безготівкові транзакції, оброблювані цифровими каналами. Наслідуючи це визначення ринку, оцифрування фінансових послуг пов'язане з трансформацією в галузі в процесі оформлення замовлення (онлайн купівлі) та процесі оплати в POS (офлайн-покупки).

Таким чином, цифрові платежі можна розглядати як наступний еволюційний крок, який забезпечує додаткові фінансові послуги та замінює класичні старомодні способи оплати (від готівки до кредитної/дебетової картки на мобільні цифрові гаманці).

2. Особисті фінанси (Personalfinance) – Сегмент особистих фінансів у цьому звіті складається з:

- Робо-консультанти: приватні компанії, що надають автоматизовані онлайн-портфелі інвестиційних можливостей;
- P2P Грошові перекази: транскордонні перекази між фізичними особами, не включаючи внутрішні однорангові транзакції.

3. Кредитування новими методами – інноваційні фінансові послуги, такі як кредитування через групу людей (Crowd- і P2P MarketplaceLending), набирають популярності і стають все більш розповсюдженими в багатьох країнах, особливо в країнах, що розвиваються. Ці технології дозволяють клієнтам подавати заявки на кредити для особистого та бізнесового використання, обходячи традиційний банківський сектор. У 2022 році сумарний обсяг світового ринку альтернативного кредитування склав 376,3 млрд. доларів США.

4. Альтернативне фінансування (Alternativefinancing) – фінансування малих та середніх підприємств (МСП) часто є болючою точкою для засновників та керівників підприємств. Альтернативні способи фінансування вирішують цю проблему і пропонують гнучкіші способи отримання грошей для комерційних

цілей із глобальної мережі приватних та інституційних інвесторів. У 2022 році понад 12 мільярдів доларів США було інвестовано в проекти Crowdfunding, засновані на акціях чи винагородах у всьому світі.

5. Фінтехи у сфері страхування (Special insurTech: online distribution).

Отже, головними причинами все більшого використання та популяризації «фінтеху» серед споживачів є їх зручність, привабливі тарифи, висока якість та швидкість обслуговування, відсутність посередників, анонімність та прозорість платежів, що здійснюються. Так, наприклад, криптовалюти залучають користувачів насамперед у тих державах, де існують обмеження на вивезення грошей за кордон або місцева валюта ослаблена через інфляцію.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

2.1 Аналіз функціонування міжнародного ринку FinTech

Глобальний ринок фінансових технологій є одним із найшвидше зростаючих у світі. Кількість користувачів фінансових технологій у світі, за експертними оцінками, щорічно зростає на 15-20%, чому активно сприяє зростання проникнення Інтернету. Але фінтехринок складний для комплексної оцінки через його сильну диверсифікацію та недоступність даних по ряду напрямків. Як ілюстрацію наведемо дані щодо ключових сегментів сектора (платежів та переказів, особистих та корпоративних фінансів): сукупний обсяг транзакцій у грошовому вираженні в цих сегментах, за попередніми оцінками, у 2023 р. складе 5,1 трлн дол. (+24% до рівня 2022 р.).

В даний час глобальний ринок технологічних рішень для фінансової сфери є одним із найбільш швидко зростаючих у світі. Це означає, що проекти, які вчора здавались абсолютно фантастичними, вже сьогодні можуть перебувати на стадії фінального тестування або навіть бути запущені в експлуатацію. Ключові чинники, що впливають на розвиток фінтех-індустрії відображені в табл. 2.1.

Безперечно, фінтех-послуги стали популярними у світі, перетворившись на масовий тренд на всіх вивчених нами ринках. Країни, що розвиваються, задають тон: у Китаї та Індії рівень проникнення становить 87%. Незначно відстають ПАР із показником у 82%. Серед розвинених країн найвищий рівень проникнення відзначається у Нідерландах, Великій Британії та Ірландії, що частково зумовлено розвитком у Європі банківського обслуговування у відкритому форматі.

Таблиця 2.1

Основні драйвери та бар'єри зростання фінтех-індустрії у світі

Драйвери	Бар'єри
<ul style="list-style-type: none"> – Наявність розвинутої цифрової та «традиційної» фінансової інфраструктури, на базі якої легко реалізовувати інноваційні проекти; – Наявність кваліфікованих та креативних кадрів здатних генерувати нові рішення; Наявність сприятливих умов для «припливу мізків» з інших країн; – Лояльність користувачів (фіз- та юрособи) до «нетрадиційних» фінансових сервісів, включаючи наріжні unbanked- та underbanked-сегменти; – Високий інтерес інвесторів до інноваційних фінтех-проектів; – Ефективне державне регулювання, що сприяє розвитку фінтех-проектів. 	<ul style="list-style-type: none"> – Нерозвинена чи нерівномірно розвинена цифрова та фінансова інфраструктура; Дефіцит кваліфікованих кадрів; – Низький рівень технологічної та фінансової грамотності населення; – Низький рівень довіри населення до фінансових технологій; – Схильність до консервативних форматів фінансового обслуговування; – Зростання кіберзагроз та активна боротьба з кіберзлочинцями; – Непрозорість ринків, внаслідок чого високі ризики для локальних та зарубіжних інвесторів; – Недостатнє оперативне вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері фінансових технологій.

Однак, незважаючи на те, що цей ринок знаходиться у фазі свого становлення, вже можна виділити ряд окремих ніш, що швидко розвиваються, часто взаємопов'язаних між собою. Сьогодні найбільш розвиненими у світі вважаються такі напрямки: альтернативне кредитування, платежі та грошові перекази (і відповідна інфраструктура), управління активами та роздрібний банкінг (рис. 2.1).

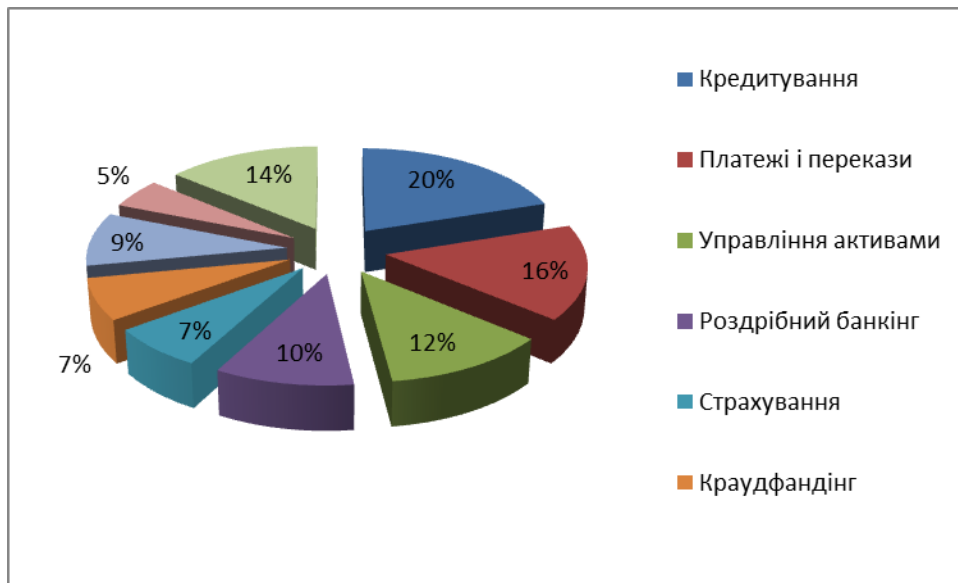

Рис. 2.1. Розподіл фінтех-ініціатив за напрямками (за кількістю організацій)

Одним із показників, що характеризують рівень розвитку фінтех-ринку, є рівень проникнення фінтех-послуг у регіоні. Глобальний фінтех займає лідируючі позиції щодо динаміки свого розвитку, включаючи охоплення кінцевих користувачів, кількість яких постійно зростає (на 15-20% щорічно, за експертними оцінками). За даними дослідження ЕҮЮ за підсумками 2022 р. країнами-лідерами з проникнення фінансових послуг, а саме розміру частки користувачів фінтех-послуг у загальній чисельності населення, яке активно використовує цифрові технології, сталими є Китай (87%) та Індія (87%). При цьому рівень проникнення фінтех-послуг у США, де дислокуються найбільші технологічні компанії у світі, становив лише 34% (24-е місце у рейтингу).

Такі високі показники на ринках, що розвиваються, можуть бути пояснені швидше демографічним фактором, а не масовим користуванням населення технологічними фінансами. Так, за іншими оцінками, рівень проникнення фінтех-послуг та товарів в Україні – 40–50%; йдеться про відносно регулярне користування сервісами. А досить високий рівень користувачів фінтехсервісів всіх категорій можна розглядати як потенційне джерело розвитку ринку, що

формується. Нижче на рис. 2.2 відображено порівняння рівня проникнення фінансових технологій на різних ринках світу.

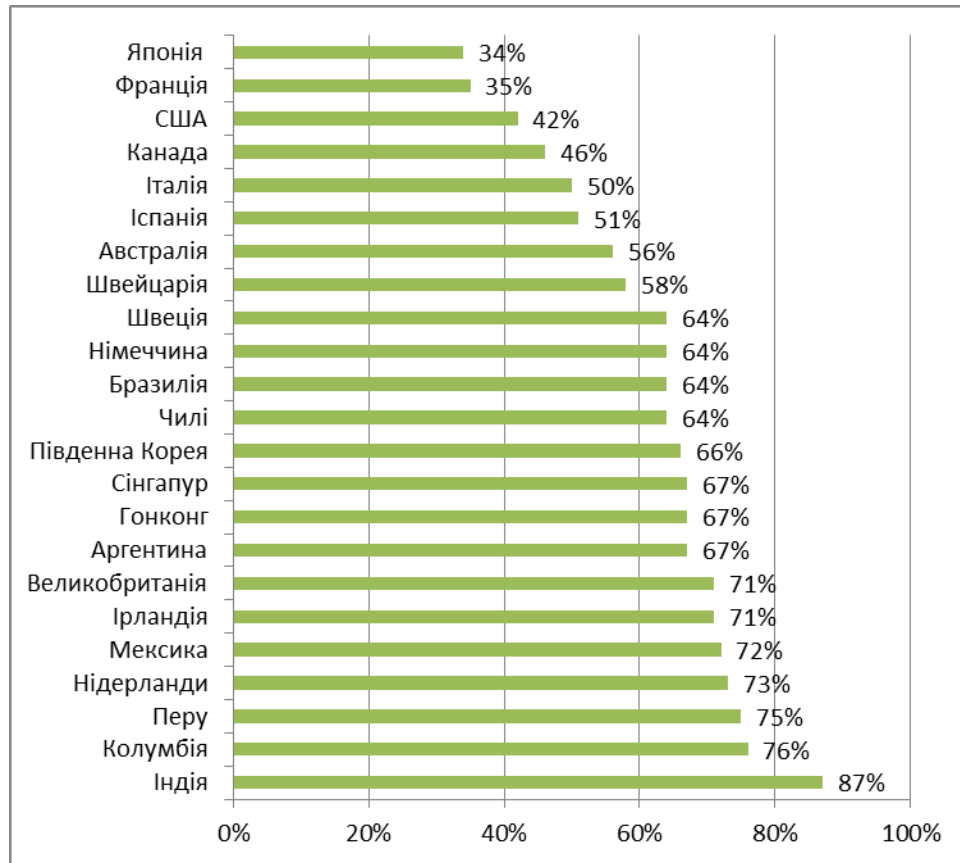

Рис. 2.2. Рівень проникнення фінтех-послуг у світі, 2022 р.

Фінтех-ринок складний для комплексної оцінки через його сильну диверсифікацію та недоступність інтегрованих даних по ряду напрямків.

Основними джерелами фінансування фінтех-проектів є венчурний капітал, угоди злиття та поглинання, а також прямі інвестиції. Тут варто відзначити, що у стартапів користуються популярністю альтернативні інструменти залучення фінансування: краудфандінг, краудінвестинг, P2B-кредитування, онлайн-факторинг. Але переважає саме венчурне фінансування. За оцінкою McKinsey, його частка у загальному обсязі фінансування становить понад 70%. На рис. 2.3 відображено обсяг інвестицій у фінтех у глобальному масштабі.

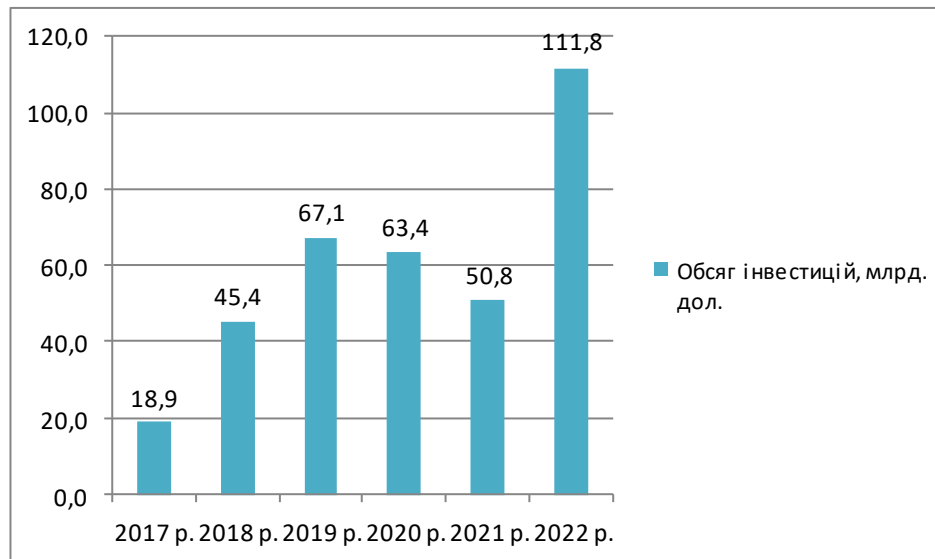

Рис. 2.3. Глобальна інвестиційна активність у сфері фінтеху у 2017-2022 рр.

Для наочного і глибше аналізу питання, необхідно провести комплексний аналіз, що включає різні статистичні показники, які характеризують динаміку фінтех ринку, його обсяги та тренди. На рис. 2.4 представлений графік, що характеризує обсяги основних інструментів фінтех ринку.

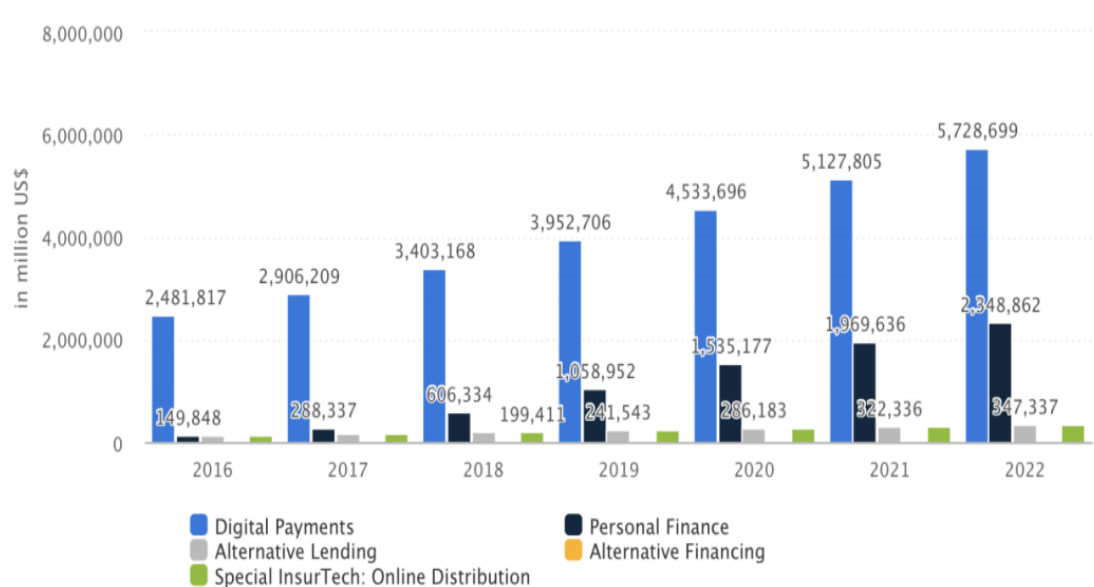

Рис. 2.4. Сумарний обсяг коштів за всіма транзакціями найбільших фінтех-секторів

З рис. 2.4 видно, що це сектори показують позитивну динаміку, найбільшим із них є сектор цифрових платежів, оскільки цією послугою користуються понад 50% дорослого населення світу. Проте, найвищі показники темпів зростання показує галузь «Особистих фінансів (Personal finance)», зростання склало з 149,848 млн. дол. до 606,334 млн. дол. за 2 роки, тобто понад 400%. Варто дійти невтішного висновку у тому, що ринок P2P грошових переказів одна із найбільш перспективних та швидко розвивається. Розглянемо кількість користувачів у кожному фінтех секторі, рис. 2.5.

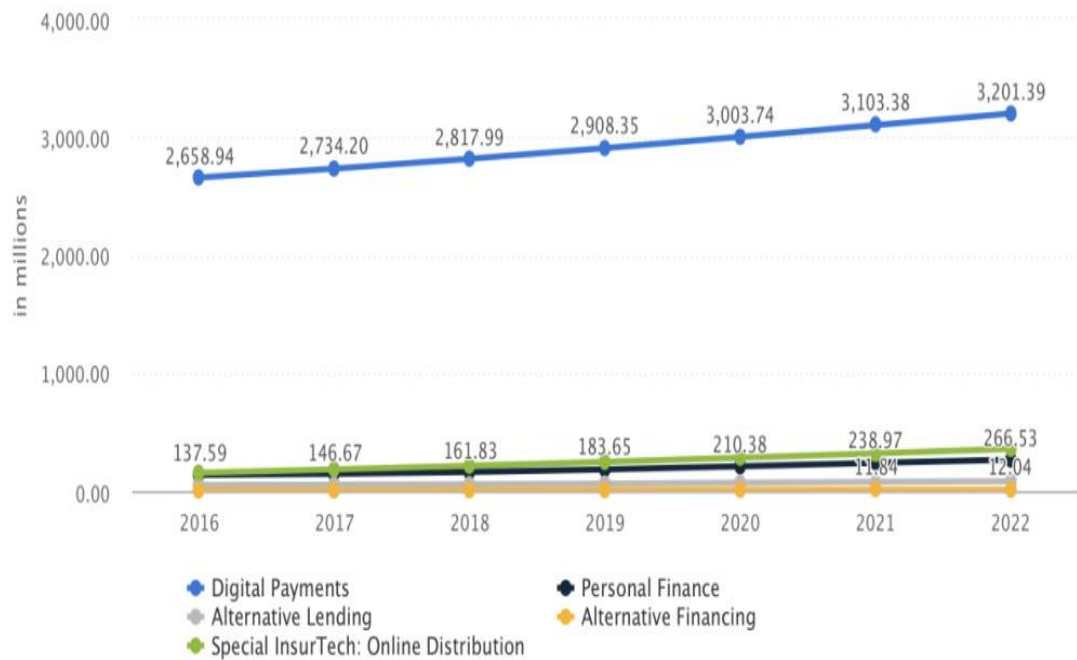

Рис. 2.5. Кількість користувачів у фінтех секторах, млн. осіб

Як видно із рис. 2.5, спостерігається стабільне зростання припливу користувачів у кожному з фінтех секторів. Для отримання комплексної картини, розглянемо рис. 2.6.

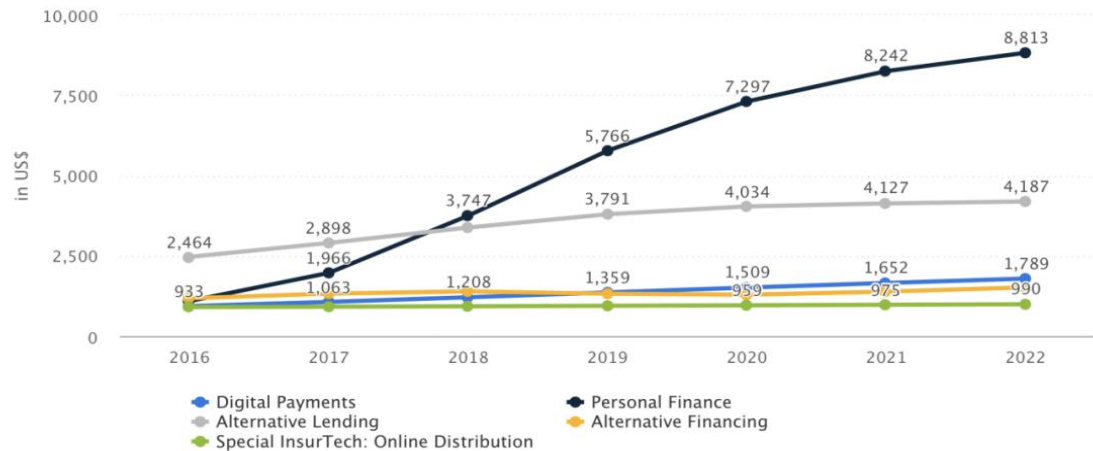

Рис. 2.6. Середній річний обсяг угод на 1 користувача

Розглядаючи середній обсяг угоди на кожного користувача спостерігаємо, що найбільш стабільним та неволатильним є сектор InsurTech (страхові сервіси фінтеху), сектор цифрових платежів показує 79% зростання у 2022 році, а найбільш стрімко розвивається сфера персональних фінансів та P2P переказів.

2.2 Дослідження особливостей впровадження FinTech-послуг в Україні

Платіжні системи в Україні підтримують основний прибуток з комісії для проведення платіжних операцій. Наприклад, Webmoney отримує 0,8% від користувача за кожну транзакцію. Ця умова використовується як для переказів на зовнішні гаманці, так і для переказів між власними рахунками. Крім основного доходу, електронні платіжні системи в Україні підтримують додатковий прибуток з атестації користувачів, використання терміналів та застосування власних карт.

Можна створити електронні гаманці в Україні у таких сервісах:

Webmoney (webmoney.ua), є популярним онлайн-сервісом і лідером фінансового ринку. Зареєстрований користувач може відкрити не один онлайн-

гаманець, а велику їх кількість у віртуальних аналогах різних валют, криптовалютизованих і цінних металів. Усі транзакції розглядаються миттєво без можливості відкликати платіж. За будь-яку операцію стягується комісія 0,8%. Для роботи необхідно додати персональні дані і підтвердити їх. Існує декілька видів гаманців і атестатів. Чим вище статус безкоштовного запису, тим більше можливостей є у користувача. Відгуки про Webmoney нарешті позитивні.

PayPal (www.paypal.com), є електронною платіжною системою, яка діє на міжнародному ринку і налічує понад 200 млн. користувачів. PayPal широко використовується для оплати покупок через Інтернет і грошових переказів. Основною перевагою системи є безкоштовне здійснення транзакцій всередині країни для приватних осіб за умови їх проведення з рахунку PayPal.

Qіwі – qіwі.com. Цей сервіс є одним із найпростіших у плані реєстрації. Для створення гаманця потрібно лише вказати номер мобільного телефону. Користувачеві знову надається статус «Мінімальний», який можна змінити, пройшовши процедуру атестації на «Основний» або «Професійний». За допомогою Qіwі можна оплачувати послуги та використовувати перекази грошових коштів. Сервіс також пропонує безкоштовну карту, яка пов'язана з онлайн гаманцем. Відгуки про гаманці Qіwі переважно позитивні.

Рауеер – рауеер.com. За допомогою цієї платіжної системи можна переводити електронні гроші десятками способів у понад 200 країн світу. Користувачі можуть отримати безкоштовну карту і вивести кошти на неї без комісії. Фрілансери, які працюють на Upwork, можуть знімати кошти з українських банкоматів за допомогою картки Рауеер, тому відгуки про Рауеер переважно позитивні.

В Україні ринок електронних платежів має недостатній рівень розвитку. За даними Національного банку України обсяг операцій з використанням електронних грошей у 2022 році склав 2,9 мільярди гривень. Для порівняння, у

2020 році цей обсяг склав 3,2 мільярди гривень, а у 2021 році – 2,99 мільярди гривень (рис. 2.7).

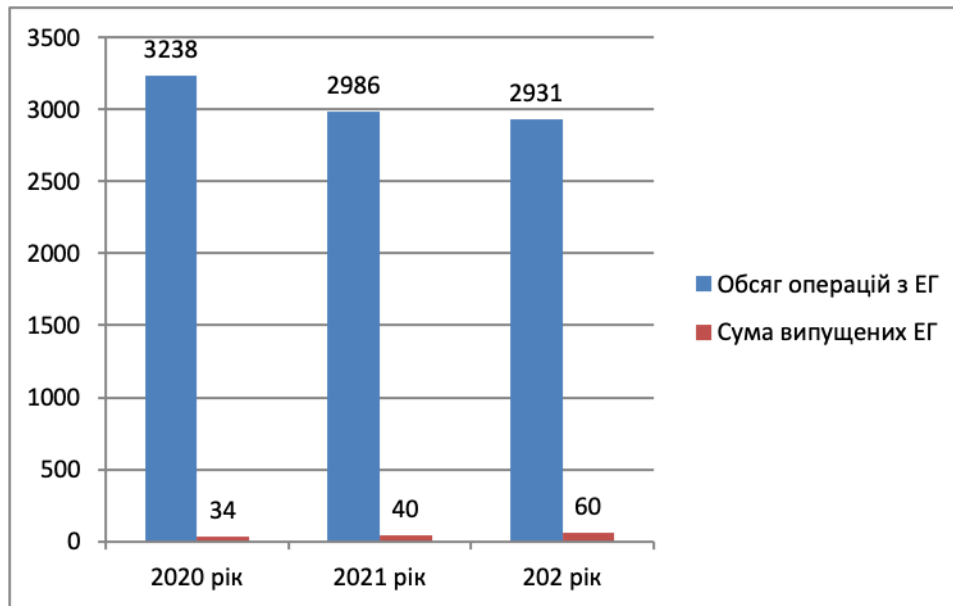

Рис. 2.7. Операції банків з електронними грошима, млн грн

Це приблизно 0,35% від загального обсягу безготівкових операцій в Україні, що фактично є незначним. Проте, за останні три роки кількість випущених електронних грошей зросла з 34 до 60 млн. гривень.

Банки мають право випускати електронні платіжні засоби в Україні. Усі електронні платіжні засоби, пов'язані з певною платіжною системою і випускаються тільки в гривні. Наразі Національний банк зареєстрував 21 оператора, які мають право випуску електронних грошей. Цей список відкритий і доступний на веб-сайті НБУ. Проте, великий обсяг з них пов'язаний з існуючими платіжними системами, такими як Visa, MasterCard та «Простір» (система НБУ). Разом вони випустили електронних грошей на суму 5,8 мільйонів гривень у 2022 році. Є лише чотири чисті системи електронних грошей.

Офіційно зареєстровані електронні гроші на 01.01.2023 року наведемо у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Офіційно зареєстровані електронні гроші в Україні на 01.01.2022 року

Назва електронного гаманця	Емітент	Початок роботи	Обсяг випущених грошей у 2017
FORPOST	Альфа Банк	2017	26,6 млн грн
Махі	ТАСкомбанк	2009	18,1 млн грн
GlobalMoney	Банк «Глобус»	2009	8,5 млн грн
«Електрум»	Укргазбанк	2017	1 млн грн

Національний банк не надає розподілу інформації за обсягами операцій з грошима для окремих компаній. Наприклад, компанія GlobalMoney діє на ринку вже довгий час, і більшість клієнтів користується електронними грошима, які були емітовані до 2021 року.

У 2020 році 97% від загального обсягу операцій з електронними грошима було здійснено через GlobalMoney (2,9 млрд. грн з 3,2 млрд. грн). У минулому році в компанії змінився офіційний власник. Протягом тривалого часу цим власником був Олександр Тютюн. Наразі кінцевими бенефіціарними власниками є Володимир Карпов та Костянтин Тверітін.

Також Ігор Колосюк володіє міноритарною часткою. Володимир Карпов є співвласником компанії «ЛКО Груп», яка займається дистрибуцією продукції «Оболонь» (пиво, вода), OLYMP Alcohol Company (алкогольні напої) та інших. Костянтин Тверітін, партнер у GlobalMoney, є співвласником компанії «Біоенергогруп Енерджі» і відомий як більш таємнича фігура. У електронного гаманця також змінився банк-емітент. Довгий час цю функцію виконував державний Ощадбанк, але з 2020 року система почала працювати з банком «Глобус».

Ще одним учасником на даному ринку є система Махі, яка залишається переважно програмою лояльності. Учасники Махі отримують бонуси за покупки в магазинах-партнерах системи, які потім можуть використовувати для оплати в тих же магазинах. Проект був запущений «ВАБ Банком», а в 2012 році

був придбаний Альфа Банком. У березні цього року Сергій Тигіпко став власником Махі і включив компанію до своєї групи ТАС. Значний розвиток серед електронних гаманців спостерігається у сервісу FORPOST, який розробляє компанія «Нова пошта». Послуга розрахунку електронними грошима була запроваджена у 2017 році для клієнтів, що займаються онлайн-торгівлею. Альфа Банк став емітентом платіжної системи Forpost. Кінцевими бенефіціарами «Нової пошти» є Володимир Поперешнюк та В'ячеслав Климов.

Один з новачків на ринку – «Електрум пеймент систем», яка випускає електронну валюту під назвою «Електрум». Колись компанія була заснована экс-головою правління «ВТБ Банку» Вадимом Пушкарьовим.

Зараз компанію вважають власністю Артура Вітренка, Катерини Постельникової та Вячеслава Лисенка.

Діяльність компанії минулого року привернула увагу правоохоронних органів. Генеральна прокуратура і СБУ розпочали кримінальне провадження щодо фінансування тероризму стосовно платіжної системи «Електрум Пеймент систем», яке досі триває.

За даними джерел, саме «Електрум», а також платіжна система ТУМЕ інвестбанкіра Ігоря Мазепи отримали найбільшу вигоду від заборони WebMoney.

Проте, в червні 2018 року Національний банк заблокував роботу ТУМЕ через його співпрацю з російською платіжною системою, яка була заборонена.

Таким чином, на ринку грошових платежів та електронних грошей виникла складна ситуація, оскільки два найбільших гравці, пов'язані з російським ринком, опинилися за межами законодавчого поля.

В Україні у якості електронних грошей в системі безготівкових розрахунків використовується криптовалюта.

Криптовалюта представляє собою набори символів, цифр і літер, тобто цифровий код.

Для створення криптовалюти використовуються елементи криптографії, яка є науковою дисципліною, що займається математичними методами для забезпечення інформаційної безпеки. Це включає такі аспекти, як конфіденційність, цілісність даних, автентифікація та непідкупність [19].

Криптовалюта створюється за допомогою спеціального комп'ютерного обладнання шляхом виконання послідовності операцій, відомих як майнінг (англ. mining, що означає видобуток корисних копалин). Власне майнінг – це процес, в якому генеруються, передаються і перевіряються транзакції криптовалют. На відміну від валютної біржі, де централізований орган контролює та регулює транзакції, криптовалюти є децентралізовані та функціонують на основі системи однорангової мережі (принцип «рівень до рівня»).

Торгівля в онлайн просторі за допомогою криптовалют неодмінно впливає на зменшення попиту на реальні гроші, що призводить до змін в грошових агрегатах, які впливають на швидкість обігу грошей. Крім того, заміщення грошей криптовалютами ускладнює оцінку грошових агрегатів, що унеможлиблює їх підтримку на одному рівні з метою забезпечення цінової стабільності та очікуваної інфляції. Якщо темпи зростання капіталізації ринку криптовалют продовжуватимуть рости на високому рівні, ризики збільшення грошової маси, яка не контролюється центральним банком, збільшуватимуться і будуть мати негативний вплив на їх відсоткову політику.

Отриману криптовалюту через майнінг можна зарахувати на спеціальний електронний гаманець криптовалюти, за допомогою якого економічні суб'єкти можуть безпосередньо оплачувати товари чи послуги на електронний криптовалютний гаманець. Такі транзакції відбуваються поза банківською системою, а криптовалюти формально входять до грошового агрегату M0, але їх неможливо точно виміряти, так само як і обсяги іноземної валюти.

Збільшення кількості та обсягів транзакцій у криптовалютах, обходячи банківську систему, приведе до зменшення ролі реальних грошей, а також скоротить баланси центральних банків.

Інший спосіб отримання криптовалюти для здійснення купівлі-продажу товарів і послуг – купівля криптовалют на криптовалютних біржах. Вважається, що цей спосіб є ще більш шкідливим для національних економік, особливо в країнах, де немає криптовалютних бірж. При купівлі криптовалюти на криптовалютній біржі, сума в національній або іноземній валюті списується з рахунку суб'єкта економіки у вітчизняному банку та зараховується на рахунок криптовалютної біржі у закордонному банку. Ця транзакція призводить до зменшення грошового агрегату M1, оскільки частина депозиту, яка переказується за кордон, не повертається в банківську систему та економіку країни, а замість цього зараховується на електронний гаманець криптовалюти.

Якщо отримана таким шляхом криптовалюта використовується для купівлі товарів і послуг у країні походження суб'єкта економіки, то криптовалюта може стати активами інших суб'єктів економіки такої країни, які використовують її для оплати праці чи купівлі сировини. Однак, держава не отримує ніякого прибутку з цієї транзакції, оскільки операції в криптовалютах не оподатковуються. Якщо ж криптовалюта, придбана за національну валюту, використовується для торгівлі на криптовалютній біржі і подальшого збереження у електронному гаманці, або для купівлі товарів і послуг за кордоном, це фактично є виведенням грошей з національної економіки [14].

Особливо важливо відзначити, що блокчейн-платформи, на яких створюються криптовалюти, пройшли значну еволюцію і запропонували нові продукти, такі як смарт-контракти. Використовуючи криптовалюти в якості розрахункової одиниці, ці платформи забезпечують попит на криптовалюти. Тому блокчейн має величезний потенціал для розвитку криптовалют.

Варто виділити такі функції, що виконуються криптовалютами зараз:

– Здійснення розрахунків за товари, роботи, послуги між особами, які вірять у криптовалюту. Зазвичай, отримані криптовалюти переводяться за допомогою криптовалютних бірж у фіатні гроші.

– Використання як залучений капітал для розвитку ідеї-стартапу. Залучені кошти часто також конвертуються в фіатні валюти. Наприклад, в червні 2017 року проекти на платформі Ethereum залучили понад 1 млрд доларів США за допомогою ICO, що призвело до зростання ціни Ethereum в 4 рази. Однак, багато залучених токенів було одразу ж обмінено на фіатні валюти, що призвело до зниження ціни монети майже в 2 рази [15].

Але ще рано говорити про криптовалюту як заміну грошей. По-перше, швидкість транзакцій у біткоїнах дуже низька порівняно з MasterCard і Visa. Транзакції в біткоїнах відбуваються тисячу разів повільніше і вимагають підтвердження від майнерів, що може зайняти до 10 хвилин. По-друге, розрахунки невеликими сумами коштують дорого через комісії. По-третє, ціна біткоїнів постійно змінюється, іноді на сотні доларів США за день. Біткоїни також легко втратити, якщо загублено приватний ключ, який не можна відновити, так само, як втрачені готівкові гроші.

Проте треба зауважити, що поряд з перевагами цифрові гроші мають також і певні недоліки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Переваги й недоліки використання криптовалюти в економічній системі України

Переваги	Характеристика	Недоліки	Характеристика
Анонімність	Персональні дані власника електронного гаманця зберігаються в таємниці, причому історія транзакцій залишається відкритою	Відсутність законодавчого регулювання статусу та обігу криптовалюти	

Продовження табл. 2.3

Переваги	Характеристика	Недоліки	Характеристика
Свобода від втручання державних органів	Користувач самостійно контролює рух криптовалюти, адже владної установи яка б здійснювала контроль щодо її перерахування немає	Хакерські атаки	Використання криптовалют періодично піддається хакерським атакам, що викликає недовіру у потенційних користувачів і не популяризує серед інвесторів вкладання коштів у цифрові активи
Свобода у виплаті	Криптовалюту можна відправляти та отримувати в будь-якій точці світу і у будь-який момент часу	Використання на чорному ринку, або з метою ухилення від сплати податків	Не виключені варіанти, коли національний регулятор може заборонити користування таким видом розрахунків
Інвестиційний інструмент	Криптовалюта може використовуватись не лише як платіжний засіб, але як інвестиційний інструмент	Втрата пароля або доступу до електронного гаманця призведе до повної втрати криптовалюти	
Дешевизна в обслуговуванні	Збори щодо здійснення платежів з використання криптовалюти досить низькі, що робить її доступнішою у використанні ніж застосування кредитних карток	Неможливість внесення криптовалюти до статутного капіталу юридичних осіб	Досить важливий аспект, оскільки невизначеність правового статусу криптовалюти не дозволяє використовувати її як актив

Відмінність українського законодавства від європейської практики полягає в тому, що в європейському законодавстві не існує обмеження кола емітентів лише національними банками, а надається таке право також іншим установам, які дотримуються певних вимог:

1. Валюта повинна зберігатися на електронному пристрої.
2. Випускається валюта під час отримання коштів у кількості не меншій, ніж емітована грошова вартість.
3. Валюта приймається як засіб платежу іншими установами, крім емітента.

В Україні розпочався бум криптовалют у 2014 році, коли ентузіастами було створено Bitcoin Foundation Ukraine (BFU), організацію, метою якої є поширення, розвиток та вивчення криптовалют на території України. Також з тієї пори з'явилися перші компанії і агенції, які пропонували фізичний обмін криптовалют за готівку, а також здійснення грошових онлайн-операцій. Для багатьох користувачів, які вперше стикаються з такими транзакціями, самостійне їх здійснення є ризикованим і технічно непростим. Тому ці компанії виступають посередниками і отримують оплату у вигляді відсотка від загальної суми операції.

На сьогоднішній день біткоїн продовжує свій розвиток в Україні, і кількість користувачів цієї системи постійно зростає. Разом з цим з'явилися інші криптовалюти, що розвиваються поряд з біткоїном, але їх популярність і можливості наразі значно менші.

В Україні з криптовалютою почали боротися, пояснюючи це турботою про людей, застерігаючи їх від вкладення грошей в криптовалюту через можливу їх втрату у разі краху криптовалюти. Проте скоріш за все така боротьба, викликана бажанням закріпити функції грошової емісії, а значить – і влади, в руках держави та не дозволити утворення альтернативних джерел випуску платіжних засобів, бо вони не ніяк не піддаються державному регулюванню.

Національний банк України у своїх офіційних джерелах зазначив, що криптовалюта не має ніякого забезпечення і ніхто не є юридично зобов'язаним за неї, а також не контролюється жодними державними органами [29]. Тому вона є сурогатом грошей, який не має реальної вартості. Усі ризики, пов'язані з використанням віртуальних валют для розрахунків, несе учасник таких розрахунків, а Національний банк України в цьому не відповідає за можливі ризики та збитки. Він рекомендує використовувати послуги лише тих платіжних

систем, які зареєстровані в Реєстрі платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури.

Проте, необхідно враховувати міжнародний досвід та розвиток біткоїн у міжнародних валютних розрахунках, незважаючи на чітку позицію Національного банку України та негативні відгуки про систему. Так само необхідно бути обережними щодо використання електронних грошей, але не відмовлятися від них через потенційні загрози.

За біткоїн в Україні можна придбати квитки на концерт, кіно, виставку, театр, дельфінарій, цирк, планетарій. Оплачувати ці послуги криптовалютою стало можливим з жовтня 2015 року. Проте нині лише одиниці українських інтернет-магазинів та підприємств вказують про те, що приймають криптовалюту як форму оплати.

Наразі в Україні досить небагато компаній приймають біткоїн – з ним працюють не більше ніж 20 компаній (рис. 2.8).

Компанії в Україні, які приймають розрахунки у біткоїні	Продуктовий магазин «Натуральні продукти», м. Київ
	Сервісний центр «Ukrainian iPhone Service», м. Київ, надає послуги в обмін на біткоїни
	ЮФ «Юскутум» надає можливість оплачувати свої послуги біткоїнами
	Інтернет-магазин SendFlowers надає можливість оплачувати свої товари біткоїнами
	Український стартап Yaware, який розробляє корпоративні додатки для бізнесу та виробництва, надає можливість оплачувати свої товари біткоїнами
	Кафе Kava Like
	Агентство нерухомості Gek, м. Київ
	Туркомпанія Blitz Travel, м. одеса
	Школа сучасної флористики Asant Studio, м. Київ
	ІТ-компанія Silença Tech, м. Київ
	Креативне агентство VIDEOFABRIKA
	Міжнародна федерація захисту прав водія
	Інтернет-магазин акумуляторів 12v.ua
	Магазин «Еко-лавка»

Рис. 2.8. Компанії в Україні, які приймають розрахунки у біткоїні [22]

Криптовалюту в Україні можна заробити, купити чи подарувати. Раніше заробляти її було легше, проте у 2017 р. ситуація змінилася. В Україні 25 вересня 2017 року вперше в світі відбулася електронна трансатлантична

угода з обміну нерухомості на криптовалюту. Підприємець Марк Гінзбург фактично обміняв свою київську квартиру на Ethereum. Оскільки правовий статус криптовалюта в Україні не визначений, то юристи застосували саме таке формулювання. В процесі операції сторони використовували смарт-контракт блокчейна Ethereum.

Звичайно, нині в Україні використання криптовалют не досягло таких показників, як у США, країнах Західної Європи чи Південно-Східної Азії. Однак, незважаючи на те, що широка громадськість ще і досі мало знає про криптовалюту, в тому числі біткоїн, нині Україна входить у п'ятірку країн-лідерів за кількістю користувачів різними гаманцями для криптовалют. Це пов'язано з тим, що криптовалюту дуже популярні серед українських ІТ-спеціалістів, які досить активно інвестують гривні у криптовалюту.

В Україні позиція державних органів стосовно використання криптовалют є доволі однозначною. У листі НБУ від 08.12.2014 р. № 29-208/72889 зазначено, що емісія криптовалюти не має ніякого забезпечення і юридично зобов'язаних за нею осіб, вона не контролюється державними органами будь-якої країни. Тому НБУ підкреслює, що комерційні банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу криптовалюти за кордон, і застерігає громадян та підприємців від використання криптовалюти. НБУ керується також тим, що Європейське банківське управління закликала банки Європейського союзу утриматися від операцій з криптовалютами, дотого часу поки не буде створена система правил, яка зможе запобігти порушенням діючого законодавства [19].

Національний банк України розглядає криптовалюту як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю, та не може використовуватися на території України в якості засобу платежу, бо це суперечить нормам українського законодавства. Регулятор також зазначає, що під час використання криптовалюти існує фактор підвищеного ризику,

пов'язаного з цими операціями, зокрема мова йде про анонімність операції (які можуть включати готівку) та децентралізованість операцій. Разом з цим міжнародне поширення використання криптовалюти робить цю категорію послуг привабливою для протиправних дій, таким як відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму тощо. Своєю чергою, Нацкомфінпослуг як регулятор ринків небанківських фінансових послуг застерігає фінансові установи та посередників фінансових послуг від операцій та володіння криптовалютами у зв'язку з ризиком втрати коштів, які використовуються в операції.

У поясненні зазначено, що згідно з Конституцією України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та Декретом Кабінету Міністрів України № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» єдиним офіційним платіжним засобом в Україні є гривня, яку приймають всі фізичні та юридичні особи без жодних обмежень на всій території України для проведення переказів та розрахунків. Важливою функцією Національного банку України є монопольне здійснення емісії національної валюти України та організація готівкового грошового обігу (ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»). Емісія та обіг інших грошових одиниць на території України та використання грошових сурогатів як засобу платежу заборонені (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Національний банк України») [21, с. 23].

Виходячи з вищесказаного, Національний банк України розглядає криптовалюту біткоїн як грошовий сурогат, який не має реального забезпечення вартості і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, бо це суперечить нормам українського законодавства.

Криптовалюта приховує в собі значний фінансовий потенціал. Так, нещодавнє дослідження Technology Tipping Points and Societal Impact, проведене

в рамках Всесвітнього економічного форуму (WEF), показало, що переломний момент для біткоїн настане до 2025 р. Понад 58% опитаних із 800 керівників компаній та фахівців, вважають що до 2025 р. близько 10% світового ВВП буде проходити через системи криптовалют.

Отже, в Україні об'єктивно існує дисбаланс між економічними реаліями ринку і розвитком вітчизняного законодавства, що ускладнює створення формально-інституціональних норм регламентації процедури випуску та обігу криптовалют і, в свою чергу, посилює можливі ризики на макро- і мікрорівнях.

У 2022 р. найбільш поширеними в Україні були такі крипто валюти (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Найбільш поширені в Україні криптовалюти, дол

Назва	Ринкова капіталізація	Вартість	Обсяг	Зміна, %
Bitcoin	20 185 077 260	10244,67	256726	0,06
Ethereum	2 864 517 852	31,91	104260	13,05
Dash	711 744 661	99,32	76761	28,07
Monero	255 064 259	18,06	8830,	4,67
Ripple	240 147 252	0,006440	1258	2,29

Bitcoin є беззастережним світовим лідером і упевнено утримує пальму першості і на українському ринку. Ціна монети наближається до 11000 дол. США. На другому місці за популярністю на українському ринку знаходиться Ethereum. Третє місце належить криптовалюті Dash. Далі йдуть Monero та Ripple, проте їх обсяг доволі незначний порівняно із лідерами ринку.

Нещодавно в Україні з'явилася власна криптовалюта під назвою BitGrivna, яка є альтернативною чи додатковою валютою з високим рівнем безпеки. Емісія та облік BitGrivna базуються на криптографії та методі захисту Proof-of-work. BitGrivna можна вважати форком біткоїна або його клоном, оскільки вона побудована на тому ж вихідному коді. Прогнози курсу BitGrivna

показують закономірне щомісячне зростання на 10%, але варто враховувати, що це залежить від попиту та пропозиції, і курс може значно змінюватися.

Нині курс BitGrivna до гривні, який представлений на сайті засновників, перебуває на рівні 3,83, а через рік прогнозується збільшення курсу до 8,72 грн [34].

Отже, на сьогоднішній день рівень впровадження FinTech-послуг в Україні можна охарактеризувати як середній. Україна активно розвивається в галузі FinTech, але ще має невелике відставання від країн-лідерів світового ринку.

На ринку присутні різноманітні FinTech-проекти, такі як платіжні системи, роботизоване управління активами, онлайн-кредитування, криптовалюти та інші. Фінансові технології широко застосовуються в банківській сфері, страхуванні, інвестиціях, е-комерції та інших секторах економіки.

Однак, є кілька чинників, які гальмують розвиток FinTech в Україні. Зокрема, це недостатня правова база, складні процедури регулювання та недостатня інфраструктура. Також відсутня якась однорідність серед українських банків щодо використання FinTech-технологій, оскільки деякі банки активно впроваджують ці інновації, тоді як інші залишаються консервативними.

Однак, можна спостерігати позитивні зрушення в цьому напрямку. Уряд України та Національний банк активно працюють над створенням нових нормативних актів, які забезпечують регулювання FinTech, а також сприяють розвитку інфраструктури. Крім того, з'являються нові стартапи в галузі FinTech, які пропонують інноваційні рішення для фінансового сектора.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

В даний час можна виявити такі ключові напрямки розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

1. Здійснення платежів та переказів. З 2011 по 2022 роки цей напрямок є ключовим напрямком розвитку фінансових технологій у всьому світі. За 2022 рік сумарний оборот платежів та переказів з використанням нових фінансових технологій становив 1% від усього обороту безготівкових платежів у всьому світі. Більшість сервісів у цьому напрямі спрямовано задоволення потреб фізичних осіб у розрахунках.

У середньостроковому періоді очікують також збільшення b2b сегмента електронної комерції, що дозволить робити миттєві та дешеві перекази коштів. На Україну поки що припадає близько 1% світового ринку платежів, але щорічний приріст становить 20%, тоді як світовий приріст становить 12%.

2. Фінансування. З розвитком технологічних інновацій та високим рівнем використання Інтернету з'являються нові он-лайн інструменти для фінансування.

За даними досліджень оборот сегмента альтернативного фінансування досягає 145,6 млрд. доларів США та збільшується на 252% щороку. Ключовим у цьому сегменті є P2P кредитування (близько половини всього ринку). Обсяг фінансування, залученого з використанням альтернативних он-лайн інструментів у світі, становить близько 176,5 млрд. доларів США.

Слід зазначити, що сфера альтернативного он-лайн фінансування тільки зароджується в нашій країні і поки що становить близько 0,1 млрд. доларів США. Цей сегмент в Україні зростає щорічно на 50% на рік і до 2035 року може становити 178,6 млрд. дол. доларів США. А рівень проникнення фінансових технологій у нашій країні у сферу платежів та переказів становитиме 36,7% до

2035 року. До бар'єрів розвитку цієї сфери фінансових технологій належить технологічні обмеження наявних автоматизованих систем скорингу позичальників та обмеження регулятора.

3. Страхування. Дана сфера за оцінками експертів найближчим часом значно змінюватиметься з активним використанням у ній фінансових технологій.

Сучасні оцінки характеризують обсяг інвестицій у цей ринок обсягом 6 млрд. доларів, а 80% всіх створених угод було здійснено венчурними фондами.

4. Управління капіталом. Фінансові технології істотно впливають на сферу управління приватними капіталами та діяльність фінансових консультантів. Використання фінансових технологій у цій сфері призвело до автоматизації процесів розміщення активів та управління капіталом, появи нових послуг та продуктів, орієнтованих на неприбуткових клієнтів та підвищення ефективності оцінки різних ризиків.

Розміри інвестицій у даний сегмент за останні роки зростали на 98% щорічно, а кількість угод досягає рекордного рівня. Інноваційна діяльність у сфері управління капіталом спрямована на роботу з фізичними особами (наприклад, сервіси для роботи з особистими фінансами або робо-консультування. Фінансові технології у сфері управління капіталом дають можливість залучати нових клієнтів та розширювати наявну аудиторію. Автоматизація даної сфери призводить до скорочення витрат, Підвищення точності аналітики.

Основним драйвером розвитку сфери фінтеху є розвиток використання мережі Інтернет, зміна споживчих переваг, спрямованих на технологічну трансформацію фінансових продуктів та послуг. Чинники, які мають вплив на розвиток фінтеху представлені на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Чинники, що впливають на розвиток фінтеху у світі

До основних чинників, що зумовлюють розвиток фінтеху належить попит, що збільшується, на інноваційні фінансові продукти і послуги, насамперед за рахунок населення і організацій малого та середнього бізнесу, неохопленого або незадоволеного якістю традиційних продуктів і послуг. За даними досліджень, тільки 62% населення світу має рахунок у фінансовій установі, при цьому 2 млрд. людей не мають доступу до банківського обслуговування. У нашій країні цей показник вищий – 67% населення мають банківський рахунок.

Населення країн, де є обмеження щодо доступу до банківського обслуговування, мають потенційно високий попит на електронні фінансові послуги особливо у сфері платежів та переказів коштів та кредитування, оскільки населення готове одразу використовувати нові послуги, засновані на досягненнях фінтеху, споживачі не віддані традиційним способам обслуговування.

Враховуючи значні темпи проникнення Інтернету та дешевих мобільних телефонів, а також високої чисельності населення країн, що розвиваються, фінансові технології можуть дати доступ до зручних фінансових послуг з будь-якої точки світу.

Ще однією категорією потенційних споживачів фінансових технологій є споживачі традиційних банківських послуг, яких не влаштовує якість та швидкість роботи банків з обслуговування клієнтів. За результатами проведених досліджень серед п'яти тисяч клієнтів банків у європейських країнах, 78% вважають за необхідне використання інноваційних банківських послуг, а 58% бажали б перейти на обслуговування до банку, що пропонує найсучасніші технології, 46% хотіли б використовувати послуги нетрадиційних банків.

Тобто, можна сказати, що споживачі незадоволені наявним рівнем фінансового обслуговування і таким чином формують не лише попит на фінансові технології, а й стимулюють кредитні організації їх використовувати та інвестувати у відповідні розробки.

Отже, розвиток міжнародного ринку Fintech може включати наступні напрями:

Розширення географії: Розширення ринку Fintech за межі національних кордонів є одним з ключових напрямів розвитку. Більша кількість країн повинна привертати увагу до фінтех-компаній, забезпечуючи їм сприятливі умови для розвитку та бізнесу.

Розширення діапазону послуг: Фінтех-компанії мають можливість по-новому домислювати традиційні фінансові послуги, такі як платіжні системи, кредити, страхування та інвестиції. Вони можуть розширювати діапазон послуг, запроваджуючи нові інновації і використовуючи нові технології, такі як штучний інтелект і блокчейн.

Партнерства з традиційними фінансовими установами: Фінтех-компанії можуть шукати співпрацю з традиційними банками та іншими фінансовими

установами. Ця співпраця може включати обмін даними, спільний розвиток продуктів та послуг, або взаємний доступ до клієнтів та ресурсів.

Розвиток регуляторного середовища: Розробка сприятливого регуляторного середовища є ключовим чинником для розвитку міжнародного ринку Fintech. Регулятори повинні сприяти інноваціям, забезпечуючи законодавчу основу для роботи фінтех-компаній, а також захист споживачів та інвесторів.

Розвиток технологій безпеки: Забезпечення високого рівня безпеки є важливим для розвитку міжнародного ринку Fintech. Розробка нових технологій безпеки, таких як біометричні ідентифікатори і системи розпізнавання облич, дозволить знизити ризики шахрайства та кібератак.

Залучення іноземних інвестицій: Для розвитку міжнародного ринку Fintech необхідні значні інвестиції. Держава та регулятори повинні створити сприятливі умови для залучення іноземних інвесторів, забезпечуючи стабільність і прозорість законодавства та податкової системи.

ВИСНОВКИ

Цифровізація фінансових відносин є невід'ємним елементом трансформації як фінансових ринків, так і економіки загалом. Сервіси, що з'являються в результаті інтеграції інноваційних технологій та фінансових послуг, стають платформиорієнтованими. У цих умовах виникає необхідність стандартизації методів доступу до даних та розвитку технологій безпеки, захисту від нових ризиків.

Варто відзначити такі принципово важливі моменти: глобальний сектор FinTech екстенсивно розширюється, залучаючи великі обсяги фінансування (41,7 млрд. доларів у першій половині 2023 року, перевищивши суму за весь 2022 рік). Найбільш динамічно розвивається сектор fintech – Особисті фінанси (Personal finance), що включає в себе robo-Advisors: приватні провайдери з управління активами, які пропонують автоматизований онлайн-портфель інвестиційних можливостей, і P2P грошові перекази: транскордонні платежі між фізичними особами, не включаючи внутрішні однорангові транзакції.

Найбільша галузь фінтеху – цифрові платежі, через залучення величезної кількості користувачів, за різними оцінками, що налічує понад 50% населення світу.

На сьогоднішній день рівень впровадження FinTech-послуг в Україні можна охарактеризувати як середній. Україна активно розвивається в галузі FinTech, але ще має невелике відставання від країн-лідерів світового ринку.

На ринку присутні різноманітні FinTech-проекти, такі як платіжні системи, роботизоване управління активами, онлайн-кредитування, криптовалюти та інші. Фінансові технології широко застосовуються в банківській сфері, страхуванні, інвестиціях, е-комерції та інших секторах економіки. Однак, є кілька чинників, які гальмують розвиток FinTech в Україні. Зокрема, це недостатня правова база, складні процедури регулювання та

недостатня інфраструктура. Також відсутня якась однорідність серед українських банків щодо використання FinTech-технологій, оскільки деякі банки активно впроваджують ці інновації, тоді як інші залишаються консервативними.

Однак, можна спостерігати позитивні зрушення в цьому напрямку. Уряд України та Національний банк активно працюють над створенням нових нормативних актів, які забезпечують регулювання FinTech, а також сприяють розвитку інфраструктури. Крім того, з'являються нові стартапи в галузі FinTech, які пропонують інноваційні рішення для фінансового сектора.

В даний час можна виявити такі ключові напрямки розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку: здійснення платежів та переказів, фінансування, страхування, управління капіталом.

Одним із ключових факторів розвитку фінтеху є зростаючий обсяг інвестицій та збільшення доступності Інтернету.

Серед факторів, що надають вплив на розвиток фінтеху, виділяють доступ до фінансування, розвиток технологій, державну інфраструктуру та регулювання, попит з боку населення та бізнесу, активність пропозиції фінтех-послуг з боку фінансових компаній та наявність людського капіталу.

Розвиток фінансової галузі йде у напрямі цифровізації банківської сфери, зокрема по відношенню до банківських товарів, клієнтського обслуговування, маркетингу, процесів у цифрове середовище. З розвитком мобільного та цифрового контенту спілкування традиційні формати надання банківських послуг перестають задовольняти потреби більшості клієнтів. У найзагальнішому вигляді для клієнтів тепер головне – простота, безпека та швидкість банківських операцій, можливість їх здійснення у режимі «24x7», отримання не лише банківських, а й інших послуг за допомогою єдиного інтерфейсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банки та фінтех-компанії: сила – в єдності. Громадська організація «Центр економічних досліджень та прогнозування «Фінансовий Пульс». URL: <http://finpuls.com/upload/docs/news/bank>
2. Банки та фінтех: від конкуренції до кооперації. UAZMI. URL: <https://uazmi.org/news/post/fDgch6Uf9taagk3F8tH1r4>
3. Беззаперечні тренди карткового ринку у 2020 році – розрахунки в Інтернеті та безконтактні платежі. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezzaperechni-trendikartkovogo-rinku-u-2020-rotsi--rozrahunki-v-interneti-ta-bezkontaktni-plateji>
4. Білявський В. М. Розробка клієнтоорієнтованої стратегії обслуговування споживачів підприємства. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2015. Вип. 49. С. 41-44.
5. Власенко В. Фінтехи наступають, банки тікають: чи є у них спільне майбутнє в Україні. Mind. URL: <https://mind.ua/publications/20199801-fintehi-nastupayut-banki-tikayut-chi-e-unih-spilne-majbutne-v-ukrayini>
6. Вовчак О. Д. Вплив фінансових технологій на забезпечення конкурентоспроможності банку. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 1. С. 86-91.
7. Воробйов В. Фінтех змінить уявлення про ринок фінансових послуг у майбутньому. URL: <https://yur-gazeta.com/interview/finteh-zminit-uyavlennya-pro-rinokfinansovih-poslug-u-maybutnomu.html>
8. В'язовий С. М., Пасічник І. В. Розвиток FinTech-індустрії в Україні та її ризики для банківської діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 480-484. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2429>

9. Гайдай І. Ю. Зарубіжний досвід упровадження Інтернет-банкінгу та перспективи його використання в Україні. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/24438/3.pdf>

10. Гладких Д. М. Ризики та можливості банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки. Національний інститут стратегічних досліджень. *Аналітична записка. Сер. Економіка*. 2019. № 4. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/ANALIT%20GLADKYH%20ECONOMICS%20%23%204%202019_0.pdf

11. Голуб Г. Г., Сідельник О. П. Ритейл у банківському секторі України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 2 (130). С. 53-56. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.02.056_u.php

12. Діденко С. Цифровізоване майбутнє: розвиток глобального та українського фінтех-ринку. URL: <https://ua.news/ua/tsyfrovyzovannoe-budushheerazvytye-globalnogo-yukraynskogo-fynteh-rynka/>

13. Дзюблюк О. В. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. *Світ фінансів*. 2019. № 3 (60). С. 8-25.

14. Довгань Ж. М. Розвиток банківських екосистем: ризики і перспективи. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5-6. С. 158-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2019_5-6_23

15. Звіт «Фінтех в Україні». Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». URL: <https://data.unit.city/fintech/fgt34> URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34-ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf

16. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6741>

17. Кльоба Л. Г. Фінтех – нові можливості для банків України. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна система:

вектори розвитку». м. Ужгород, Ужгородський національний університет, 26 квітня 2018 р., С. 51-54.

18. Коваленко В. В. Розвиток fintech: загрози та перспективи для банків України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 4(09) 2018. С. 127-133.

19. Крухмаль О. В., Заєць О. С. Peer-to-peer кредитування в Україні: перспективи розвитку та виклики для банків. *Інтернаука*. 2017. № 2 (2). С. 93-96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2\(2\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2(2)_21)

20. Мазаракі А. А. Fintech у системі суспільних трансформацій. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 5-16.

21. Миськів Г. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2015. 23 с.

22. Міндрова З. М. Проблеми та перспективи розвитку дистанційного банкінгу в Україні. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/lglpdp/29/287_Mindrowa_LG_29.pdf

23. Національний банк та ІФС за підтримки Швейцарської Конфедерації та Великої Британії спільно працюватимуть над підвищенням фінансової інклюзії в Україні. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ta-ifc-za-pidtrimki-shveytsarskoyi-konfederatsiyi-ta-velikoyibritaniyi-spilno-pratsyuvatimut-nad-pidvischennyam-finansovoyi-inklyuziyi-v-ukrayini>

24. Огляд фінтеху: Гроші у ритмі техно. Business.ua. URL: <https://business.ua/special/75-finansovij-oskar-2018/4872-ohliadfintekhu-hroshi-u-rytmi-tekhno>

25. Омельчук Н. Що чекає український фінтех в 2020: думки експертів ринку. PaySpace. URL: <https://psm7.com/fintech/chtozhdet-fintex-v-ukraine-v-2020-mneniya-ekspertov-rynka.html>

26. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України: веб-сайт. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

27. Основні показники діяльності банків України. URL:
http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm
28. Офіційний сайт TechTarget. URL:
<https://searcharchitecture.techtarget.com/definition/open-API-public-API/>
29. Паперник С. М. Що таке фінтех. URL:
<https://nv.ua/ukr/biz/experts/shcho-take-finteh-2445080.html>
30. Петрівський О. О. Перспективи розвитку пірингового кредитування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 7. С. 316-321. URL:
http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/55.pdf
31. Подольчак Н. Ю. Можливості розвитку публічних механізмів FinTech. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 126-130.
32. Результати ліцензування та реєстрації фінансових установ Національним банком у липні 2020 р. URL:
<https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-litsenzuvannya-ta-reyestratsiyifinansovih-ustanov-natsionalnim-bankom-u-lipni>
33. Романчукевич М. Й. Клієнтоорієнтованість як інструмент формування конкурентних переваг компанії. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 21. С. 165-173.
34. Савченко Т. Г. Поточні тренди розвитку фінансових технологій. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 3. С. 7-15.
35. Стойко О. Я. Становлення та розвиток необанків в Україні. Фінансова політика регіонального розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту, 10-11 жовт. 2019 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 244-252.
36. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. URL:
https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf

37. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/development-strategy/fintech2025>

38. Файдула М. Дистанційне обслуговування клієнтів банків та його розвиток в Україні. Банківська система України: стабілізація та драйвери зростання: матеріали Всеукр. наук. Інтернет-конф. Тернопіль: Вектор, 2017. С. 194-196

39. Фінтех прилаштовується до банків. FinClub. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-dobankiv.htm>

40. Халіна В.Ю. Клієнтоорієнтованість як нова парадигма ведення бізнесу. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 75-78.

41. Холодна Ю. Є., Рац О. М. Банківська система: навчальний посібник. Харків, 2013. 315с.

42. Шевченко О. М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053>

43. Що таке Фінтех-кредитування та в чому його переваги? URL: <https://ckp.in.ua/business/20356>

44. Яценко М. С., Бондаренко А. О. Актуальні питання розвитку сектору фінансових послуг із застосуванням сучасних фінансових технологій. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2019. № 2. С. 25-30.

45. Building the Open API Economy. URL: <https://www.ibm.com/blogs/cloud-archive/2016/05/building-for-open-api-economy/>

46. The State of Open Banking in 2020. The Digital Banker. URL: <https://digitalbankeronline.com/featured/the-state-of-open-banking-in-2020/>